

Гончаренко Марина Василівна,
к. держ. упр., доц.,
доцент кафедри економічної теорії та фінансів,
Харківський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України,
м. Харків
ORCID 0000-0001-7249-9734

УДК 352.07: 336.1

doi: 10.34213/tp.20.01.20

МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ ПУБЛІЧНОСТІ ТА ПРОЗОРОСТІ БЮДЖЕТНОЇ СИСТЕМИ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

Статтю присвячено систематизації основних механізмів реалізації принципу публічності та прозорості бюджетної системи на місцевому рівні та визначенню особливостей їхнього застосування в умовах поширення децентралізаційних процесів в Україні. Досліджено зміст поняття публічності та прозорості бюджетного процесу. Розглянуто основні законодавчі вимоги, спрямовані на забезпечення реалізації принципу публічності та прозорості, та визначено недоліки деяких із них. Доведено, що на сьогодні органи місцевого самоврядування та головні розпорядники бюджетних коштів дотримуються законодавчих приписів щодо оприлюднення інформації про бюджет не в повному обсязі. Запропоновано шляхи вдосконалення окремих інструментів забезпечення публічності та прозорості з урахуванням сучасних особливостей місцевого самоврядування.

Ключові слова: бюджетний процес, місцевий бюджет, децентралізація, публічність, прозорість, інформація про бюджет, оприлюднення бюджетної інформації.

Постановка проблеми. В умовах реформи місцевого самоврядування та децентралізації влади, яка супроводжується системним реформуванням усіх складників суспільного життя, значно скорочується відстань між владою і громадою. Це вимагає підвищення рівня поінформованості про цілі та плани дій влади, а також представлення їх у доступній та зрозумілій для пересічного мешканця формі.

Запровадження якісно нового типу відносин між громадянами і органами влади, який гарантував би кожній людині реальне додержання і захист належних їй прав і свобод, є одним із пріоритетних напрямів соціально-політичних перетворень в Україні. Дотримання принципу публічності та прозорості на практиці є запорукою надійності бюджету, оскільки це забезпечує довіру громадськості до державної бюджетної політики, сприяє збільшенню надходжень до бюджетів різних рівнів, а також посилює ефективність державного та громадського контролю публічних фінансів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В умовах проведення реформи місцевого самоврядування та децентралізації в Україні, проблематика підвищення ефективності механізмів управління коштами місцевих бюджетів має надзвичайно велику актуальність. Попри значну увагу до науково-теоретичного осмислення природи та функцій місцевих бюджетів, підвищення ролі їх у забезпеченні публічних благ, слід зазначити, що опрацювання механізмів реалізації принципу публічності та прозорості бюджетного процесу наразі не набуло значного поширення у наукових колах. Серед науковців цією проблематикою займаються лише окремі дослідники, серед яких А. Буханевич [1], Т. Косова та І. Ангеліна [6], М. Макаренко [7], Г. Маркович [8] та ін. Разом із тим останнім часом у бюджетному законодавстві відбулися значні

зміни щодо встановлення вимог щодо оприлюднення та публічного представлення інформації про бюджет. На нашу думку, вплив цих законодавчих новацій на ефективність бюджетного процесу вимагає детального аналізу, а механізми забезпечення публічності і прозорості бюджету потребують подальшого вдосконалення.

Мета статті полягає в систематизації основних механізмів реалізації принципу публічності та прозорості бюджетної системи на місцевому рівні та визначенні особливостей застосування їх в умовах поширення децентралізаційних процесів в Україні.

Виклад основного матеріалу. Успіх реформи децентралізації влади значною мірою залежить від посилення відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування за свої рішення перед виборцями і державою. Влада на місцях повинна змінювати управлінські підходи у своїй діяльності, у т. ч. шляхом упровадження нових інструментів забезпечення прозорості та ефективності бюджетного процесу.

Поняття прозорості пов'язується з комунікацією між владою та суспільством, суспільною думкою. Відповідно до цього довіра до влади сьогодні багато в чому стає можливою завдяки новому суспільному (громадському) запиту, який орієнтується якраз на відтворення дієздатних владних інститутів. Проте влада не може будувати політику, виходячи лише з суспільних очікувань. У цьому контексті виникає проблема розуміння суспільством цілей та змісту дій влади та раціоналістичного сприйняття цих дій. Саме в цьому плані в суспільній свідомості актуалізується тема прозорості самих намірів влади [1].

Прозорість бюджету дозволяє громадськості, й особливо її соціально активній частині, яка представляє інтереси різних верств населення, мати уяву про складність та альтернативи бюджетних рішень і впливати на органи влади, активно захищаючи свої громадянські права [8].

Проблематика бюджету завжди знаходиться на перших місцях за популярністю серед інформаційних тем, які обговорюються громадськістю та засобами масової інформації. Однак ця тематика є досить складною за своїм змістом і не завжди зрозуміла пересічному громадянину. Це, на жаль, дуже часто є причиною маніпулювання свідомістю людей і нав'язування їм неправдивих уявлень про результати діяльності влади як на центральному, так і на місцевому рівні.

Дуже влучним у цьому контексті, на наш погляд, є висловлювання Р. Аллена та Д. Томасі: "Бюджет має бути фінансовим дзеркалом економічного та соціального вибору громади. Для того щоб виконувати роль, визначену їй громадянами, держава повинна поміж іншим збирати ресурси з економіки у відповідний спосіб та в достатній кількості й розподіляти та витратити ці ресурси відповідально, економно та ефективно" [12].

А. Віддавські у своїй праці зазначає: "У дослівному значенні, бюджет – це документ, що містить слова та цифри, які пропонують видатки для визначених об'єктів та цілей. Однак будь-який бюджет – це набагато більше, ніж це. У найбільш загальному визначенні, бюджетування пов'язано з перетіканням фінансових ресурсів у цілі людей. Бюджет, таким чином, може бути охарактеризовано як набір цілей із прикріпленими до них цінниками. З того часу, як ресурси є обмеженими і можуть бути розподілені в той чи інший спосіб, бюджет стає механізмом прийняття рішень щодо вибору між альтернативними видатками" [13].

Найважливішим елементом в розробленні та проведенні дієвої бюджетно-податкової політики є фіскальна прозорість – повнота, ясність, достовірність, своєчасність і актуальність публікованої інформації про стан державних фінансів у минулому, у поточному і майбутньому часі [6].

З точки зору Міжнародного валютного фонду, публікація бюджетної інформації повинна бути юридичним обов'язком не тільки для уряду, а й для місцевої влади [9]. У розвинених країнах використовуються два різних підходи:

- дані формуються на основі єдиної бюджетної класифікації, що дає змогу уряду складати й оприлюднювати зведену інформацію про стан фінансів;
- місцева влада є незалежною в питаннях формування та оприлюднення інформації (однак дотримуються того ж, що й уряд, високого стандарту прозорості бюджетного процесу).

Відповідно до ст. 7 Бюджетного кодексу України, одним із принципів бюджетної системи є принцип публічності та прозорості, який передбачає інформування громадськості з питань складання, розгляду, затвердження, виконання державного бюджету та місцевих бюджетів, а також контролю виконання державного бюджету та місцевих бюджетів [2].

Цей принцип був передбачений ще першою редакцією Бюджетного кодексу України, прийнятою у 2001 р. Однак у початковій версії його трактування викликало низку питань і, на наш погляд, не мало нічого спільного з назвою. Зокрема, зміст принципу публічності та прозорості трактувався таким чином: “Державний бюджет України та місцеві бюджети затверджуються, а рішення щодо звіту про їх виконання приймаються відповідно Верховною Радою України, Верховною Радою Автономної Республіки Крим та відповідними радами”.

Довгий час принцип публічності та прозорості бюджетної системи залишався лише декларацією, оскільки були відсутні законодавчо закріплені механізми його реалізації. Однак останні законодавчі зміни до бюджетного законодавства свідчать про усвідомлення важливості вдосконалення механізмів відкритості бюджету, що, безперечно, сприяє підвищенню рівня демократизації суспільства.

Починаючи з 2015 р., законодавчі вимоги щодо забезпечення доступу до інформації щодо публічних фінансів суттєво розширилися завдяки внесенню змін до ст. 28 Бюджетного кодексу України. Відповідно до цієї статті, Мінфін зобов'язаний оприлюднювати на своїй вебсторінці проект державного бюджету, а також схвалений бюджет та інформаційно-аналітичні матеріали щодо основних показників та завдань державного бюджету (у доступній для громадськості формі). Крім цього, ст. 28 Кодексу визначено, що “органи місцевого самоврядування забезпечують публікацію інформації про місцеві бюджети, у т. ч. рішення про місцевий бюджет та періодичних звітів про їх виконання” [2].

Значним досягненням стало прийняття Закону України “Про відкритість використання публічних коштів” [3] та створення єдиного вебпорталу використання публічних коштів. Закон зобов'язує розпорядників коштів державного та місцевих бюджетів, державні та комунальні підприємства, фонди загальнообов'язкового державного соціального страхування та Пенсійний фонд України щокварталу оприлюднювати на єдиному вебпорталі інформацію про заплановане та фактичне використання публічних коштів,

зокрема про обсяг здійснених видатків, укладення та виконання договорів, видатки на відрядження тощо [3].

Важливість підвищення відкритості і прозорості бюджетного процесу підкреслено також у Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017–2020 рр., у якій основними завданнями у цій сфері визначено розроблення “Бюджету для громадян” та законодавче визначення механізму участі громадян на різних стадіях бюджетного процесу [10].

У грудні 2018 р. було прийнято Закон України “Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо запровадження середньострокового бюджетного планування” [4]. Основною метою розроблення та прийняття цього Закону була необхідність створення правового підґрунтя для запровадження середньострокового бюджетного планування, подальший розвиток програмно-цільового методу, а також удосконалення окремих норм Бюджетного кодексу України, що регулюють відносини, які виникають у процесі виконання бюджетів, звітування про їх виконання та контролю дотримання бюджетного законодавства, і питання відповідальності за порушення бюджетного законодавства. Поміж іншого, відповідно до цього Закону, у ст. 28 Бюджетного кодексу України було значно розширено перелік вимог щодо оприлюднення бюджетної інформації [4].

Розгляньмо основні законодавчі вимоги, спрямовані на забезпечення реалізації принципу публічності та прозорості бюджетного процесу.

1. Верховна Рада Автономної Республіки Крим, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування забезпечують публікацію інформації про місцеві бюджети, у т. ч. рішень про місцевий бюджет та квартальних звітів про їх виконання (ч. 4 ст. 28 Кодексу). Інформація про місцевий бюджет (рішення про місцевий бюджет, квартальні звіти про виконання місцевого бюджету) підлягає обов’язковій публікації в газетах, визначених Верховною Радою Автономної Республіки Крим, відповідними місцевими радами. Реалізація вказаних норм забезпечується місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування. Інформація про бюджет оприлюднюється шляхом публікації документів, пов’язаних зі складанням проекту бюджету, його затвердженням та виконанням відповідно до вимог, визначених Кодексом, та іншими нормативно-правовими актами.

Інформація про бюджет оприлюднюється з додержанням вимог Закону України “Про доступ до публічної інформації” в частині оприлюднення публічної інформації у формі відкритих даних (ч. 6 ст. 28 Кодексу). Умови та порядок забезпечення доступу до інформації про використання коштів державного і місцевих бюджетів визначаються Законом України “Про відкритість використання публічних коштів”.

Як зазначалося раніше, згідно з ч. 4 ст. 28 Бюджетного кодексу України, рішення про місцевий бюджет має бути оприлюднено не пізніше ніж через 10 днів із дня його прийняття в газетах, визначених Верховною Радою Автономної Республіки Крим, відповідними місцевими радами. Однак існує думка щодо моральної застарілості цієї норми та її неефективності для донесення інформації з огляду на прогресуючу діджиталізацію суспільного життя, а також зважаючи на те, що не всі територіальні громади мають друковані видання, що видаються на їхній території (особливо в сільських місцевостях) [11]. Одним із варіантів раціонального вирішення цього питання може бути ство-

рення окремого вебпорталу, на якому було б розміщено всі рішення про місцеві бюджети. Це дало б можливості для систематизації всіх рішень про місцеві бюджети України, спростило б доступ до них усіх зацікавлених осіб, а також дало б змогу забезпечити більш дієвий контроль з боку державних органів за дотриманням місцевими органами влади вимог щодо їхнього оприлюднення [11].

2. Інформація про виконання державного (місцевого) бюджету має містити показники відповідного бюджету за загальним та спеціальним фондами про доходи (деталізовано за видами доходів, які забезпечують надходження не менше 3 % загального обсягу доходів відповідного бюджету) та про видатки і кредитування (деталізовано за групами функціональної класифікації видатків та кредитування бюджету), фінансування, а також показники про стан державного (місцевого) боргу та надання державних (місцевих) гарантій. Такі показники наводяться порівняно з аналогічними показниками за відповідний період попереднього бюджетного періоду із зазначенням динаміки зміни їх.

3. Публічне представлення та публікацію інформації про бюджет за бюджетними програмами і показниками, бюджетні призначення щодо яких визначені рішенням про місцевий бюджет, здійснюють головні розпорядники коштів місцевих бюджетів у разі застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі. Оприлюднення здійснюється шляхом розміщення на своїх офіційних сайтах паспортів бюджетних програм та звітів про виконання паспортів бюджетних програм.

Інформація, яку потрібно оприлюднити, готується розпорядниками та одержувачами коштів місцевих бюджетів та подається ними для оприлюднення на єдиному вебпорталі використання публічних коштів, який є офіційним державним інформаційним ресурсом у мережі Інтернет. З урахуванням цих норм головні розпорядники коштів місцевих бюджетів у разі відсутності власного сайту можуть оприлюднювати інформацію на Єдиному державному вебпорталі відкритих даних: <http://data.gov.ua>.

4. Головні розпорядники коштів місцевих бюджетів розміщують бюджетні запити на своїх офіційних сайтах або оприлюднюють їх в інший спосіб не пізніше ніж через три робочих дні після подання Верховній Раді Автономної Республіки Крим, відповідній місцевій раді проекту рішення про місцевий бюджет.

5. Головні розпорядники бюджетних коштів здійснюють публічне представлення інформації про виконання бюджетних програм, у т. ч. досягнення цілей головного розпорядника бюджетних коштів, визначених стратегічним планом діяльності, у межах бюджетних програм за звітний бюджетний період до 15 березня року, що настає за звітним, та публікують оголошення про час та місце проведення публічного представлення такої інформації.

6. Головні розпорядники бюджетних коштів оприлюднюють шляхом розміщення на своїх офіційних сайтах (головні розпорядники коштів місцевих бюджетів можуть оприлюднювати в інший спосіб відповідно до Закону України "Про доступ до публічної інформації"):

– інформацію про цілі головного розпорядника бюджетних коштів, визначені стратегічним планом діяльності, та показники досягнення їх у межах бюджетних програм за звітний бюджетний період до 15 березня року, що настає за звітним;

– паспорти бюджетних програм на поточний бюджетний період (включаючи зміни до паспортів бюджетних програм) протягом трьох робочих днів із дня затвердження таких документів;

– звіти про виконання паспортів бюджетних програм за звітний бюджетний період протягом трьох робочих днів після подання зведеної річної бюджетної звітності;

– звіти про хід реалізації державних інвестиційних проектів, за формою, встановленою центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері економічного і соціального розвитку, один раз на півріччя (рік), до 20 числа місяця, наступного за звітним періодом;

– результати оцінки ефективності бюджетних програм за звітний бюджетний період у двотижневий строк після подання зведеної річної бюджетної звітності.

Окремої уваги заслуговує вимога Закону України “Про доступ до публічної інформації” щодо обов’язковості оприлюднення проектів рішень органів місцевого самоврядування (у т. ч. це стосується і проектів рішень про місцеві бюджети) у термін не пізніш як за 20 робочих днів до дати розгляду їх із метою прийняття (п. 3 ст. 15 цього Закону) [5]. Однак досвід формування місцевих бюджетів свідчить про наявність певних проблем у частині безумовного дотримання цього терміну. Бюджетний процес має специфічний характер, зумовлений дотриманням чітких вимог чинного бюджетного законодавства, зокрема норм Бюджетного кодексу України та регламенту відповідної місцевої ради, і ці норми з об’єктивних причин не завжди корелюються із зазначеною вище нормою Закону України “Про доступ до публічної інформації”. Існує думка про те, що норма щодо 20-денного терміну оприлюднення проектів рішень є занадто затягнутою в часі та призводить до обмеження прав депутатів місцевих рад, постійних комісій рад, виконавчих органів місцевих рад щодо внесення на розгляд сесії питань, які мають суспільний характер та потребують нагального вирішення та термінового реагування [11]. З огляду на це існують пропозиції щодо внесення змін до ч. 3 ст. 15 Закону України “Про доступ до публічної інформації”, якими передбачити, що проекти нормативно-правових актів, рішень органів місцевого самоврядування, розроблені відповідними розпорядниками, оприлюднюються ними не пізніш як за 10 календарних днів до дати розгляду їх із метою прийняття [11].

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Прозорість бюджету є основним компонентом підзвітності влади і надає можливість громадянам брати участь у бюджетному процесі завдяки встановленню зворотного зв’язку з розробниками державної політики. За результатами проведеного дослідження з’ясовано, що останні новачки бюджетного законодавства містять низку інструментів підвищення прозорості й публічності бюджетного процесу, які відповідають досвіду розвинених країн і рекомендаціям міжнародних організацій. Однак на сьогодні органи місцевого самоврядування та головні розпорядники бюджетних коштів дотримуються перерахованих законодавчих приписів не в повному обсязі. Якщо вимог щодо оприлюднення рішень про місцеві бюджети та річних звітів про виконання їх дотримуються практично всі, то, наприклад, оприлюднення бюджетних запитів головними розпорядниками бюджетних коштів мають одиничний характер. Також досить часто місцеві фінансові органи не дотримуються вимог щодо змісту інформації про виконання міс-

цевих бюджетів, а деякі взагалі нехтують цією вимогою, як і вимогою щодо обов'язковості публічного представлення інформації про бюджет.

Усвідомлення важливості вдосконалення механізмів відкритості бюджету, безперечно, сприяє підвищенню рівня демократизації суспільства. Утім упровадження повною мірою цих механізмів у практичну діяльність органів місцевого самоврядування потребує вдосконалення їх з урахуванням сучасних особливостей функціонування місцевого самоврядування та розроблення дієвих інструментів контролю повноти їхнього упровадження.

Список використаних джерел

1. Буханевич А. І. Забезпечення принципів відкритості та прозорості при налагодженні діалогу між владою та громадськістю. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2010. № 3. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=133>.
2. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. *Голос України*. 2010. № 143.
3. Закон України “Про відкритість використання публічних коштів” від 11.02.2015 р. № 183-VIII. *ВВР України*. 2015. № 16. Ст. 109.
4. Закон України “Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо запровадження середньострокового бюджетного планування” від 06.12.2018 р. № 2646. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2646-19>.
5. Закон України “Про доступ до публічної інформації” від 13.01.2011 р. № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>.
6. Косова Т. Д., Ангеліна І. А. Кодекс фіскальної прозорості: ініціативи МВФ. *Економічний вісник Донбасу*. 2014. № 3 (37). С. 77–81.
7. Макаренко М. І. Деякі аспекти забезпечення прозорості бюджетного процесу в Україні. *Фінансові важелі економічного зростання України на сучасному етапі*. Чернівці: Буковин. держ. фін.-екон. ін-т, 2000. Вип. 1, ч. 1. С. 112–116.
8. Маркович Г. Б. Публічність та прозорість бюджетного процесу – ознака демократично-го розвитку країни. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/4992>.
9. Руководство по обеспечению прозрачности в бюджетно-налоговой сфере / МВФ, 2007 г. URL: <http://www.imf.org/external/np/fad/trans/rus/manualr.pdf>.
10. Стратегія реформування системи управління державними фінансами на 2017–2020 рр. / схв. розпорядженням КМУ від 08.02.2017 р. № 142-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249797370>.
11. Формування місцевих бюджетів: вимоги законодавства, проблемні питання та шляхи їх вирішення. URL: https://rozvytok.in.ua/images/analytyka_budget.pdf.
12. Managing Public Expenditures: A Reference Book for Transition Countries / Edited by R. Allen and D. Tommasi. SIGMA, 2001. 500 p.
13. Wildavsky A. The Politics of the Budgetary Process. Boston: Little Brown, 1979. 76 p.

References

1. Bukhanevych, A.I. (2010). Zabezpechennya pryntsypiv vidkrytosti ta prozorosti pry nalahodzhennya dialohu mizh vladoyu ta hromadskisty. *Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvytok*, 3. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=133> [in Ukrainian].
2. Byudzhethnyy kodeks Ukrayiny vid 08.07.2010 r. № 2456-VI. (2010). *Holos Ukrayiny*, No. 143.
3. Zakon Ukrayiny “Pro vidkrytist vykorystannya publichnykh koshtiv” vid 11.02.2015 r. № 183-VIII. (2015). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*, No. 16., st. 109
4. Zakon Ukrayiny “Pro vnesennya zmin do Byudzhethnoho kodeksu Ukrayiny shchodo zaprovadzhennya serednostrokovoho byudzhethnoho planuvannya” vid 06.12.2018 r. № 2646. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2646-19>
5. Zakon Ukrayiny “Pro dostup do publichnoyi informatsiyi” vid 13.01.2011 r. № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>
6. Kosova, T.D., Anhelina, I.A. (2014). Kodeks fiskalnoyi prozorosti: initsiatyvy MVF. *Ekonomichnyy visnyk Donbasu*, 3 (37), 77–81 [in Ukrainian].
7. Makarenko, M.I. (2000). Deyaki aspekty zabezpechennya prozorosti byudzhethnoho protsesu v Ukrayini. *Finansovi vazheli ekonomichnoho zrostannya Ukrayiny na suchasnomu etapi*,

вып. 1, ч. 1, 112–116. Chernivtsi: Bukovynskyy derzhavnyy finansovo-ekonomichnyy instytut [in Ukrainian].

8. Markovych, H.B. Publichnist' ta prozorist' byudzhethnoho protsesu – oznaka demokratychnoho rozvytku krainy. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/4992> [in Ukrainian].

9. Rukovodstvo po obespecheniyu prozrachnosti v byudzhethno-nalогоvoj sfere / MVF, 2007 g. URL: <http://www.imf.org/external/np/fad/trans/rus/manualr.pdf> [in Russian].

10. Stratehiya reformuvannya systemy upravlinnya derzhavnymy finansamy na 2017-2020 rr., skhv. Rozporyadzhenniam Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 8.02.2017 r. № 142-r. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249797370>. [in Ukrainian].

11. Formuvannya mistsevykh byudzhetiv: vymohy zakonodavstva, problemni pytannya ta shlyakhy yikh vyrishennya. URL: https://rozvytok.in.ua/images/analytyka_budget.pdf [in Ukrainian].

12. Managing Public Expenditures: A Reference Book for Transition Countries. (2001). Allen, R. and Tommasi, D. SIGMA.

13. Wildavsky, A. (1979). The Politics of the Budgetary Process. Boston: Little Brown.

Goncharenko M. V.,

*PhD in Public Administration, Associate Professor, Associate Professor of Economic Theory and Finance Department, KRIPA NAPA, Kharkiv
ORCID 0000-0001-7249-9734*

MECHANISMS FOR IMPLEMENTING THE PRINCIPLE OF PUBLICITY AND TRANSPARENCY OF THE BUDGETARY SYSTEM AT THE LOCAL LEVEL

The article is devoted to the systematization of the main mechanisms of implementation of the principle of publicity and transparency of the budgetary system at the local level and to determine the peculiarities of their application in the conditions of proliferation of decentralization processes in Ukraine.

The content of the concept of publicity and transparency of the budget process is investigated. Budget transparency allows the public, and especially its socially active part, representing the interests of different segments of the population, to understand the complexity and alternatives of budgetary decisions and to influence the authorities while actively defending their civil rights.

It is proved that for a long time the principle of publicity and transparency of the budget system remained only a declaration, since there were no legislative mechanisms for its implementation. However, recent legislative changes to the budget legislation indicate the importance of improving the mechanisms of openness of the budget, which undoubtedly contributes to increasing the level of democratization of society. The main legislative requirements aimed at ensuring the implementation of the principle of publicity and transparency are considered, as well as the shortcomings of some of them. It has been determined that, to date, local self-government bodies and chief spending units are not fully compliant with the legislative requirements for publicizing budget information. Ways to improve some tools for ensuring publicity and transparency, taking into account the contemporary features of local self-government, are proposed.

Keywords: budget process, local budget, decentralization, publicity, transparency, budget information, publicity of budget information.

Надійшла до редколегії 14.02.2020 р.